

Balio Sruogos atvirlaiškis Vandai Daugirdaitei-Sruogienei, 1929-07-22, iš Soldeno - į Būgius

Liep. 22 d.

Liep. 22 d.

Nusileidom į šį gražų klonį [1]. Perkam maisto atsargos. Rytoj kelsimės į Wildspitze [2]. Vakar dienos gražius išpūdžius sugadino kompanija. Raila [3] su Venclova [4] pradėjo reikšt pretenzijas, kad panelės turi per daug pirmenybių ir su vyrais nesiskaito [5]. Aš baisiai supykau ir per vakarienę pareiškiau, kad ateity bus žiūrима lygybės iki smulkmenų, ir viešai paprašiau Pinigio [6], kad jis užrašinėtų kąsnelius – kiek kas suvalgo. Tai pasakęs išėjau ir nebegrįžau (nevalgiau su jais). Ištiko skandalas, [1v] // [1r] // bet pamoka jau bus gera. Šiandie šventi kaip avinėliai. Bet vakar man taip buvo liūdna, kad aš norėjau viską mest ir bėgt. Beliko kelionės 6 dienos. Toliau – juo greičiau namo! Už kokių 10 dienų jau būsiu pas Tave. Baisiai pasiilgau. Baisiai noriu namo. Už 10 dienų! Aje! O dabar tave bučiuoju stipriai-stipriai. Ir mūsų Daliučiuoką [7]! Tėvui [8] su Klima [9] – labų dienų, o Tave bučiuoju bučiuoju.

Tavo Balys [2v] // [2r] //

KOMENTARAI

- [1] Antanas Venclova aprašė, ką ekskursantai, pasiekę Schaufelspitze viršūnę, veikė toliau: „Nusileidę žemyn, kur yra malkų, verdamės valgyt. Puikus upelis. Viešbutis. Vėl nakvojame šiene labai susispaudę, nes nėra vietos. Už sienos bliauja ožkos. Nakčia žaibuoja ir griaudžia. Iš ryto Raila apsižiūri, kad nebėra kojinių – karvė suėdė. Liūdna, bet atgal nebeištrauksi. Leidžiamės dar žemiau – į Söldeno miestelį. Čia papildom maisto atsargą ir duodam pataisyti batus, nes viny išsprogino“ (Antanas Venclova, „Mūsų studentų ekskursija į Europos Vakarus“, in: *Jaunimas*, Kaunas, 1929-10, Nr. 19-20, p. 284).
- Vėliau Antanas Venclova dar labiau išryškino įsiminusias kopimo į Schaufelspitze akimirkas: „Kartą, nusileidę kažkur į kalnų ganyklas, pavakare atvykome į trobelę, kurioje buvo pilna turistų. Vargais negalais Sruoga išrūpino čiužinius nakčiai mūsų moterims, o mes patys nusprendėme miegoti tvartely, kur hiutės direktorius, ar kaip jis ten vadinosi, paklojo mums šviežio šieno. Kai sugulėme, pro prakiurusį stogą blykčiojo žvaigždės, o už lentų sienelės mekeno ožkos ir bliovė avys. Kad ir išgėrėm vyno, miegas neėmė. Sruoga prisiminė Kauną, universitetą, į kurį grįžti, rodos, dar neturėjo jokio noro. Iš viso, matyt, profesūra jis nelabai jau buvo patenkintas – profesoriavo, nes tik iš to darbo galėjo be vargo išgyventi; kiekvienas literatas profesionalas tais laikais skurdo“ (Antanas Venclova, „Kelionė į Vakarus“, in: *Jaunystės atradimas*, Vilnius: Vaga, 1966, p. 139-140);
- „Patys įdomiausi kelionės momentai – kopimas į dvi viršūnes. Viena jų turėjo 3 333 metrų aukščio ir vadinosi Šaufelšpice. Į ją visa ekskursija palyginti ne per sunkiausiai įlipo. Tačiau iš šios viršūnės nusileidę į Zeldeno miestelį, turėjome jame ilsėtis ir remontuotis – kam viny iš padų išlakstė, kam rukzako diržas nutrūko, kam vėl vindjakės rankovė atplyšo“ (Antanas Venclova, „Kelionė į Vakarus“, in: *Jaunystės atradimas*, Vilnius: Vaga, 1966, p. 141).
- [2] Pailsėję ekskursantai leidosi į sunkiausią kelionės etapą: „Už poros dienų, kurias praleidome su žmonėmis, vėl keliame į aukščiausią viršūnę Wildspitze [lietuviškai – Klaikioji smailuma, – Antanas Venclova] apie 4 klm. (3774 metrų aukščio)“ (Antanas Venclova, „Mūsų studentų ekskursija į Europos Vakarus“, in: *Jaunimas*, Kaunas, 1929-10, Nr. 19-20, p. 284-285).

- [3] Bronys Raila (1909–1997), žurnalistas, literatūros kritikas, poetas, vertėjas. 1927–1932 m. Lietuvos (Vytauto Didžiojo) universiteto lietuvių, rusų, anglų kalbų ir literatūros, teatro meno studentas. Bronys Raila ekskursijos metu studentams virė valgį: „Kalnuose valgis reikia virtis patiems. Čia matome (apačioj dešinėj) ant upelio kranto studentą literatą Bronį Railą verdant ekskursijai pietus. Kaip matome, literato ir virėjo amatai kartais gali būti labai artimai susiję...“ (Antanas Venclova, „Mūsų studentų ekskursija į Europos Vakarus“, in: *Jaunimas*, Kaunas, 1929-10, Nr. 19-20, p. 285).
- [4] Antanas Venclova (1906–1971), rašytojas. 1925–1932 m. Lietuvos (Vytauto Didžiojo) universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto studentas.
- [5] Bronys Raila ir Antanas Venclova buvo nepatenkinti dėl ekskursijos metu moterims sudarytų lengvesnių sąlygų: studentų krepšiai buvo lengvesni (jų nešuliai svėrė po 10–12 kilogramų, vyrų krepšiai buvo sunkesni – ne mažiau 20 kilogramų), joms parūpinti kiti patogumai (kalnų nameliuose merginoms išrūpinti čiužiniai, vyrai miegojo ant šieno), merginos ne visada gamino valgį (joms ilsintis, virėjais teko būti vyrams).
- [6] Domas Pinigis, Šiaulių gimnazijos lietuvių kalbos mokytojas, Balio Sruogos pagalbininkas 1929 m. išvykoje po Vakarų Europą. Ekskursijai pasibaigus Balys Sruoga dėkojo Domui Pinigiui: „Ypač dėkoju širdingai [...] p. D. Pinigiui, antrojoj grupėj broliškai pasidalinusiam su manimi vadovybės per ledynus rūpesčius ir džiaugsmą“ (Balys Sruoga, „Laiškas į Redakciją“, in: *Lietuvos aidas*, Kaunas, 1929-08-13, Nr. 182, p. 6).
- [7] Dalia Sruogaitė (1925–2015), ketverių metų Balio Sruogos dukra.
- [8] Kazimieras Daugirdas (1865–1946), Vandos Daugirdaitės tėvas, Balio Sruogos uošvis, ūkininkas Būgiuose. 1922–1933 m. Medemrodės girininkas.
- [9] Klementina Kopystinskaitė, Kazimiero Daugirdo pagalbininkė Būgiuose.